

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kromi;
za četrt leta eno kromo; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.
Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno
insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143

V Ljubljani, 25. maja 1900.

Poštno-hran. št. 849.872

Železnična proga Celovec-Loka-Divača.

Med raznimi progami, ki naj bi vezale severne dežele s Trstom, pridete zlasti dve črti v poštev. Jedna proga bi vezala Linec na Gornje Avstrijskem s Trstom, druga pa Solnograd. Prva črta bi prekoračila Rotenmanske Ture, šla preko Celovca, Loke na Divačo in od tod dalje v Trst, in bi bila najkrajša črta, katera bi vezala naše severne pokrajine, zlasti Češko z morjem. Za nas je zanimiv samo oni del železnice, ki bi bil izpeljan po naših slovenskih pokrajinah.

Iz Celovca bi se proga v nadmorski višavi 440 m obrnila na južno stran, se dvignila na 521 m v gričevji, katero loči Celovec od Drave, kjer je projektovan 500 m dolgi predor, prekoračila Dravo na 260 m dolgem mostu in se obrnila proti Karavankam v Podljudelj in Zapolnice. Ker je od tod proga do Ljubelja zelo kratka, prehod skozi Ljubelj pa 813 m, je treba železnico nekoliko podaljšati. V ta namen je projektovan med Zapolnico in sv. Lenartom takozvani obratni predor, dolg 2530 m, da se doseže pri sv. Lenartu nadmorska višava 802 m. Ker železnica po odveč strmi cesti ne more voziti, v tesni grapi pa dostikrat ni mogoče železnice izpeljati, si poma-

gajo na ta način, da se obrnejo s železnico naravnost v goro. Predor ni naravnost obrnjen, temuč polžasto zakrivljen, kakor okroglostopnjice, tako, da železnica približno v istem kraju, samo nekoliko metrov višje pride zopet iz predora, kot je malo nižje šla v predor. Take predore imenujejo obratne predore (Kehrtunnel). Precej za sv. Lenartom je projektovan veliki 4680 m dolgi predor skozi Ljubelj na Kranjsko, kjer vstopi železnica pri sv. Ani v višini 767 m.

Ker svet do Tržiča zelo visi, je treba železnico izpeljati po 350 m dolgem predoru v dolinico sv. Katarine in potem v Tržič v nadmorski višavi 497 m. Odtod je proga namenjena ob Bistrici do Save, katero bi železnica prekoračila in se združila na Kranjskem kolodvoru z državno železnico.

Ako bi se prehodni predor pod Ljubelom znižal za 50 m, bi postal predor sam dolg 8000 m, odpadel bi pa obratni predor pri sv. Lenartu.

Vsa proga od Celovca do Škofjeloške bila bi dolga 67 km.

Iz Škofjeloške bi se obrnila proga v Poljansko dolino, memo Poljan 385 m in Trbije 433 m v Žiri 481 m. Od Žirov ima iti proga naravnost proti jugu skozi 520 m dolgi predor pri Srebotji v višini 652 m proti Hotedršici. Od tod dalje se železnica v pravem kraškem svetu polnem

globin in kotlov dviguje vedno višje in višje in prekorači gorenjo Hrušico v višini 770 m. S Hrušice se spušča proga polagoma v nižavo na Razdrto 592 m. Od Razdrtega bi se dvignila železnica še enkrat na 633 m in potem padla polagoma na poti memo Senožec proti Divači, ko bi šla skozi mnogo predorov, med katerimi bi bil največji 425 m in se združila pri Divači 432 m visoko nad morjem s progo Divača-Hrpelje-Trst.

Železnica Linec-Celovec-Loka-Trst bila bi najbližja zveza Češke s Trstom, žal, da se naši državniki ne ozirajo tolikanj na notranje državne koristi, temuč hočejo zlasti tudi južno Nemčijo, Bavarsko prikllopiti s Trstom s progo Solnograd-Belak. Največ koristi od sedaj nameravane železnice bo imela Nemčija. Lahko bi se obojne koristi združile s tem, da se Ture prekoračijo na dveh mestih, pri Gasteinu in Rottenmannu, in potem progi združite pri Celovcu in od tod dalje proti Trstu.

Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo?

(Piše A. Strekelj.)

(Nadaljevanje.)

II. Ravnajmo pravilno z gnojem.

Kmetijstvo ima namen, da pretvarja snovi, ki se nahajajo v zemlji in v zraku v tako obliko, da jih

zamore človek uporabiti v živež ali v drugačno potrebo.

Kmet gnoji njivo z vsakovrstnimi gnojili, ki imajo obilo dušika, fosforne kisline, kalija, ogljika, vapna itd. Te snovi so tudi za človeško življenje neobhodno potrebne, v obliki pa, v kakoršni se nahajajo v gnoju in drugih gnojilih so za človeka brez koristi; ne more jih porabljati za življenje. Kaj tedaj stori? On dene gnoj v zemljo a v to zasadi rastlino. Imenovane redilne snovi, ki so človeku in včasih tudi živalim nedohodno potrebne, zamore pa rastlina vsprejeti in napravljati iz njih svoje telo. Rastlina raste, cvete in daja sad, v katerem se nahajajo zraven drugih tudi snovi, ki so bile prej v gnoju. Te snovi se nahajajo pa sedaj večinoma v takšni obliki, da jih ljudje ali pa vsaj živali lahko uživajo in uporabljajo.

Ne človeško ne živalsko telo ne more prebaviti vseh snovij, ki jih uporabi. Velik del uporabljenih tvarin pride spet kot blato in voda iz telesa. Te tvarine imajo pa še mnogo redilnih snovi, katere dajemo spet rastlini v živež. Na ta način prihajajo vedno redilne snovi iz zemlje v rastlino, iz rastline v človeka ali pa živali, a od slednjih spet v zemljo.

Zemlja, ki ne dobiva nazaj snovij, katere so se ji vzele s pridelki, mora opešati. V tem oziru niso vse zemlje enake, nekatere opešajo prej, druge bolj pozno, kakor imajo manjšo ali večjo množino redilnih snovij. Slednič pa mora vsaka taka zemlja opešati. Kadar pa opeša, jo je jako težavno popraviti.

Iz tega se učimo, kako potrebno je gnojenje. Če hočemo dobro gospodariti, ne smemo voziti samo iz polja, marveč tudi na polje in sicer v istih merah. Če damo polju več redilnih snovi, nego smo mu jih vzeli, nas bo tudi ono z več in boljšimi pridelki obdarovalo.

Vsaka rastlina potrebuje za svoje življenje neizogibno sledečih

snovi: vodika, kisleca, ogljika, dušika, fosfora, žveplja, kalija, vapna, magnezija in železa. Če manjka zemlji samo ena izmed omenjenih snovij, ne more v nji rasti nobena rastlina. Če je pa v zemlji ena izmed omenjenih snovij le v majhni množini, tedaj se ne more rastlina bujno razvijati. Od snovi, ki se nahaja v zemlji v najmanjši množini je odvisen razvoj rastline. Skrb gospodarjeva je tedaj, da zna, katere snovi je na njegovem polju najmanj, kajti ž njo mora polju gnojiti, da mu bo prinašalo večjih dohodkov.

Ogljik sprejema rastlina večinoma po listju iz zraka, a dasi ga slednja največ potrebuje, vendar ji nikdar ne zmanjka.

Vodik in kislec prihajata v rastlino deloma v podobi vode skozi korenine, deloma v podobi zraka skozi listje. Da povspeši voda mnogokrat rast, znano je vsakemu. V preobili meri zamore seveda rastlini tudi škoditi.

Žveplo, magnezij in železo se nahajajo večidel v vsaki zemlji v dovoljni množini. Rastlina potrebuje teh snovi le malo. Važni pa so za rastlino dušik, fosfor, kalij in včasih tudi vapno.

Slednje se dobiva v nekaterih zemljah v prav velikih množinah, včasih še celo preveč. Take zemlje so posebno lapornata, pa tudi druge. Včasih pa tudi vapno premanjkuje zemlji in treba jo je ž njim gnojiti. Navadna vapnena gnojila so: živo vapno, drobni vapnenec, blato iz cest, ki se posipajo z vapnencem, lapor in zemlja, ki ima dosti vapnenca. Vapno je navadno predrago, zato se sedaj najbolj gnoji z laporjem in z vapneno zemljo. Mnogokrat primanjkuje v zgornji zemeljski plasti vapna, a spodnja ga ima dovolj, ker se vapno lahko z vodo izpere. V takem slučaju se skopa na polju jama, a z izkopano zemljo se gnoji polje. Seveda je treba velike množine takega gnoja, vendar pride najbolj po ceni in

polju včasih prav dobro zaleže, posebno, ker se nahajajo v taki zemlji lahko tudi druge redilne snovi, ki se na zraku razkrojijo.

Gnojenje z vapnom ima pa še drug namen. Vapno namreč pospeši, da se druge redilne snovi lažje in bolj hitro razkrojijo. Zato rastejo po gnojenju z vapnom rastline prva leta jako bujno, a kmalu se polju izmolzejo vse redilne snovi in pridelki se manjšajo in manjšajo. Ako hočemo tedaj gnojiti z vapnom, moramo dati polju ob enem tudi drugih gnojil in sicer v prvi vrsti hlevskega gnoja.

Najbolj važna snov za naše rastline je dušik, kateri se nahaja v naših zemljah v najmanjših množinah. Res je, da obstoji zrak iz dveh tretjin dušika, toda zračnega dušika ne morejo rastline vezati. Samo nekaterim rastlinam (papilionacejam, kakor je detelja, grah, fižol itd.) dana je ta moč, in sicer ne njim samim, marveč nekim glivicam, ki se nahajajo na njih koreninah, a s tem, da te glivice zmrjejo, porabljajo rastline same njih na dušiku bogato telo. V majhnih množinah prihaja tudi dušik, ki je rastlinam dohoden, iz zraka na zemljo in sicer v dežju, posebno kedar gromi in se bliska. Vendar ne zadostuje ta množina, da bi pokrila rastlinsko potrebo. Dušik treba je tedaj dajati rastlinam od zunaj. Na dušiku so bogata gnojila: čilski soliter, gvano, žveplenokisli amonijak in živalski odpadki.

Za dušikom je najbolj važen fosfor, ki se nahaja v zemlji v fosfornokislih spojinah. Tudi njega ni v nobeni zemlji preveč, zato se gnojenje s fosforno kislino v mnogih slučajih izplača. Mnogo fosforne kisline se nahaja v kosteh, zato se te tudi prav rade rabijo kot fosforno gnojilo. Seveda jih je treba prej primerno pripraviti. Tako pripravljeno gnojilo se imenuje superfosfat. Razun tega se nahaja mnogo fosforne kisline v Thomasovi žlindri, pa tudi fosfornokisli minerali se dobivajo. Zato je fosforna kislina,

dasi jako imenitno gnojilo, vendar ceneja nego je dušik.

Tretja za nas posebno važna snov je kalij. Nahaja se v nekaterih zemljah v dovoljni množini, v drugih pa primanjkuje. Nekateri minerali dajejo našemu polju s tem, da se razkrojijo, dovolj te snovi, vendar ne nahajajo se povsod. Kalij se nahaja v posebno veliki množini v nekih postranskih soleh, ki se dobivajo, kjer kopljejo kuhinjsko sol. Mnogo kalija, zraven pa tudi fosforne kisline ima pepel, ki je radi tega zelo važno domače gnojilo, kjer primanjkuje omenjenih snovij.

Na našem polju primanjkuje tedaj največkrat dušika, fosforne kisline in kalija, ž njimi nam je treba tedaj gnojiti, kajti od njih množine odvisno je življenje naših rastlin, odvisen je naš pridelek.

Vse tri omenjene snovi najdemo v obilni meri v hlevskem gnoju. Razun tega ima hlevski gnoj obilo organskih tvarin, ki delujejo v drugem pogledu jako ugodno na zemljo in na rastline. S tem, da organske snovi v zemlji sprhnejo, dajo ji črno barvo, vsled česar se zemlja lažje razgreje. Tudi se zemlja ž njimi zrahlja in zadržuje lažje vodo, na kar se korenine bolj razvijajo in suša se ne prikaže tako lahko. Kadar organske snovi prhnijo, nareja se tudi neka kislina, ki razkroja deloma vezane redilne snovi različnih mineralov. Hlevski gnoj se radi teh lastnosti ne more z nobenim drugim gnojilom nadomestiti. Njega vrednost je tedaj velika in sicer tim večja, čim boljše smo z gnojem ravnali.

Dasi ima hlevski gnoj tako vrednost, vendar kako ravna naš kmet ž njim! Dostim je gnoj še celo nekaka nadloga in rajši bi videli, če bi ga niti ne imeli. Mnogi pa se prav malo ali pa nič ne zmenijo zanj. Posebno mnogo se greši pri nas gledé gnojnice. Saj se dobijo še celo takšni ljudje, ki so dobili svetinje za pridno delovanje na kmetijskem polju, a

vendar tudi oni ne znajo še pravilno ceniti ne gnoja, še manj pa gnojnice. Izjema je seveda povsod in ne bom trdil, da so vsi taki, kar Bog obvari!

Večini naših kmetovalcev je pa gnoj vendarle deveta briga. Le oglejmo si kmetov dvor. Po dvorišču pretaka se iz hleva smrdljiva gnojnica, ki se izliva v bližnji potok ter okužuje s smradom celo dvorišče. Blizu hišnih vrat pari se na solncu kup gnoja, a po njem brskajo kokoši ter ga razmetavajo po dvorišču. V sredini je že ves zgorel, a po vrhu ni opaziti drugega nego suho listje, katero je dež že večkrat opral ter odnesel s seboj, kar je bilo na njem dobrega. Človek, ki pride k hiši, vé, še predno je videl gospodarja, kakšen mora biti ta človek. Če ne iz drugega namena, vsaj iz zdravstvenih ozirov in radi čuta do lepote, katerega ima vsaki človek, ne bi smelo biti tako.

Drug gospodarji napravijo sredi dvorišča, na najbolj vidnem kraju nekako luknjo, kamor devajo gnoj. Proti tej luknji visi celo dvorišče in po vsakem dežju napravi se tu iz deževnice, ki preteka iz dvorišča in vseh hišnih streh, nekako jezero. V tem jezeru plava, kakor osameli otok, hlevski gnoj tako dolgo, da se deževnica ne izgubi pod zemljo ali kam drugam. Z deževnico odplavale so pa tudi redilne snovi, ki so bile prej v gnoju in na gnojišču ostal je kup listja ali slame, pomešan z živalskim blatom. Kaj mislite, koliko je vreden tak gnoj? Prešmentano malo! Potem pa pravite, naše polje nam ne rodi, naj ga tudi še tako močno gnojimo. Seveda ne rodi, če ga gnojite s takšnim gnojem!

Marsikateri gospodar si bo mislil, ko bo bral te vrste, hvala Bogu, pri meni vendar ni tako! Počakaj, morda povem tudi tebi, kako ravnaš z gnojem. Imaš li gnojnično jamo, kamor se steka gnojnica iz hleva in gnojišča? Ne! — Vidiš tudi ti ravnaš slabo s

svojim premoženjem! Gnojnica ima mnogo več redilnih snovij nego gnoj sam, a ti jo spuščáš v bližnji potok ali pod zemljo! Povem naj ti samo, da se nahaja v 1000 kg konjske vode (scalnice) 15 $\frac{1}{2}$ kg dušika in skoraj 16 kg kalija, med tem ko ima 1000 kg konjskega blata samo 4 $\frac{1}{2}$ kg dušika in 3 $\frac{1}{2}$ kg kalija. Samo fosforne kisline se ne nahaja v vodi skoraj nič. Morebiti pa kupuješ tudi ti umetna gnojila, kaj ne da! Preljubi moj, to ni gospodarstvo! Gnojila, ki jih imaš doma, spuščáš v potok a druga kupuješ iz daljnih tujih dežel. Na ta način mora iti gospodarstvo pod zlo!

(Dalje prih.)

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Pridelovanje trave po sadovnjakih in sadonosnih travnikih.

V naših slovenskih, posebno bolj planinskih deželah, ki imajo že po naravi dobro prst in poleti dovolj moče, moramo, zlasti po gričih in gozdnih rebrih, gojiti skupaj sadjarstvo in pridelovanje trav. Dve, tri leta lahko minejo, da ne dobiš iz različnih vzrokov poštenega, imena vrednega sadnega pridelka in ti torej zemlja brez kakega spodnjega leži mrtva, brezobrestna. Zato združuj vedno sadni vrt s pridelovanjem trav, ki po slani, toči, škodljivem mrčesji in gobah ne trpijo toliko, kakor sadno drevje; tako si zagotoviš stalen leten dohodek. Obe kulturi se dasta tudi prav lahko združiti in sta izmed najdobrihkonosnejših panog umnega gospodarstva.

Zato se v resnici ne moremo dovolj prečuditi, na kak način se obdelovanje travnikov tako po mačehino zanemarja, največkrat popolnoma brezumno vrši. Korenina temu zlu je pomanjkljivo poznanje najboljših trav, kakor tudi nevednost, kako zemljo in kakšno gojitev zahtevajo dotične trave.

Če je vže poznanje sadnih vrst pod ničlo, po tem ne vem, kako naj zaznamujem nepoznanje dobrih trav. „Trava je trava“, čuješ vsak dan kmeta, ki ne pomisli, da je mej posameznimi travami ravno tako velik razloček, kakor med kako lesniko in ananasovo ali kanadsko reneto.

Natančno poznanje travnatih sort je neobhodno potrebno za vsakega travniškega posestnika.

To znanje bi se vže v ljudski šoli lahko igranje vcepilo mladini. V par urah lahko seznaniti stvari večš ljudski učitelj na travniku šolsko mladež čisto na praktičen način z najvažnejšimi, najbolj poznanimi vrednimi in najboljšimi travami — kojih število je sicer kaj majhno — tako da ti bo znal fantič plemenite trave ravno tako z lahka ločiti drugo od druge, kakor ti loči rž od pšenice, oves od ječmena. Močno razširjeno, da kar splošno prevladujoče mnenje, da provzroča določitev trav največje, da ne rečem nepremagljive težave, ni čisto nič drugega, kakor škodljiv predsodek.

Na kaj pa se nam je pri izboru trav posebno ozirati?

Glavno pravilo je: izberi si malo, toda najžlahtnejših, najlažje prebavnih in tudi v senci dobro vspevajočih sladkih trav; pri tem je paziti, da so visoke (bilnate) in nizke, pritlične trave v pravem razmerju mej seboj pomešane in ki naj kolikor moč istočasno cveto.

O posameznih travnih vrstah se o drugi priliki natančneje pomenimo; za danes naj samo naštejemo najvažnejše:

- a) visoke trave: francoska pahovka, pasja trava, navadna tratnica ali latovka, laška lju-
lika, lisičji rep;
- b) nizke trave: fiorinska trava, pasji rep, mehkolasi oves, travniška bilnica;
- c) deteljine: so zelo važen in neopustljiv pridevek vsaki travnati zmesi, ker nabirajo iz

zraka dušik; sem spadajo metuljčnice sploh in zlasti detelje: zlata deteljica, štajerska ali rudeča detelja, bela (plazeča se) detelja in medena lucerna.

Čebelarstvo.

Po ceni.

20 premakljivih panjev po načinu dunajskega panja stane 100 gld., 20 slamnatih panjev (košev) pa 16 gld., morda nekaj več, morda tudi nekoliko manj. Prva naprava torej stane vsaj 5 krat večji založni kapital nego zadnja.

Ne dobiš pa menda čebelarja, ki bi si upal trditi, da bo tudi dobiček v prvih panjih 5 krat večji.

Na tisoče je čebelarjev, ki so dobili iz priprostega slamnatega koša in samoizdelane na veho naveznjene naklade (skrinjice za med) ravno toliko in več medu, kakor iz dragocenih premakljivih panjev, — in to je glavna stvar.

„Priprost“ in „priročen“ je pravilno narejen slamnat koš in pri tem zelo „po ceni“. Lahko je z njim ravnati, lahko ga zapirati mej vožnjo, z enim pogledom imaš pregled o stanju čebel in njihovega dela; po zimi gorak, po letu hladan, malo časa vzame čebelarju in zato mora ostati slamnat koš še dolgo, dolgo panj za vse one, ki nimajo denarja za paradne panjove — za vse one, ki plemenitemu čebelarstvu ne morejo žrtvovati dosti časa, ki pa vendar ne morejo biti brez ljubljene „muhe“. Dober je slamnat koš in po ceni; in „cenost“ čebelarskega orodja je velikega pomena za prevspeg čebeloreje, je nekaj, kar se od mnogih strani premalo povdarja.

Vrednost rojev.

Daj mi od prvenca (prvega roja) med in od drujca — tretjinčka — ali četrtinčka (2., 3., 4. roja) čebele, in prihodnjo pomlad ti bom delal čudeže. S prvimi roji

pa, in naj bi tudi plavali v medu, se nikdar brez skrbi ne podam v prezimovanje.

Tretjinec s 3 do 4 polnimi medenimi sati, razveseljuje čebelarju srce, pomnožuje število panjev in polni medene deže.

Čuj me in stori tako začetnik čebelarstva, te poezije vsega gospodarstva!

Mlekarstvo in sirarstvo.

Umetno pinjenje.

Dobrota surovega masla je zavisna od tolsče smetane, oziroma mleka, kakor tudi od izdelovanja. Da se do cela posname s posnemalnim strojem, naj se segreje na 35° C., ako je mleko dobrega, sladkega okusa; ako mleko že greni, se mora za 2—3 stopinje višje segreti, da izgubi slabi okus. Med segrovanjem treba polagoma in lahko mešati. Ko doseže mleko določeno toploto, se začne posnemati s posnemalnim strojem. Kakor odjemniki žele in plačujejo, se uravna, da se izdeluje gosta ali bolj redka smetana, ako se izdeluje neposredno za trg. Sicer pa je za pinjenje najboljša 14 odstotna smetana (iz 100 kg mleka naj se posname 14 kg smetane). Važno je pri posnemalnem stroji, da se tolikokrat v eni minuti zavrti, kolikokrat je za dotični separator predpisano, kajti prepočasno vrtenje provzroča pomanjkljivo posnemanje. Dobljena smetana se postavi v hladilnik, kjer naj ostane 24 ur. Ako se pini takoj po posnemanji, tedaj se ne dobi vsa tolsča iz smetane in se lahko pusti celo 1 odstotek tolsče v posnetem mleku, mesto da bi ostalo 0.1 — 0.3%.

Smetana za pinjenje naj ima 15° C. toplote, kar pa je zavisno od shrambe in letnega časa. V poletnem času so navadno kleti pretople, nad 15° C., tedaj se mora mleko za vsako stopinjo nad 15° C. za 1/4 stopinje pod 15° C. ohladiti. Vzemimo, klet naj ima

20 ° C., tedaj je za pinjenje za 5 stopinj pretopla, tako se ima za $5 \times \frac{1}{4} = \frac{5}{4} = 1 \frac{1}{4}$ stopinje pod 15 ° C. ozir. na $15 - 1 \frac{1}{4} = 13.75$ ° C. ohladiti. Obratno, ako je klet po zimi premrzla, tedaj se ima smetana za vsako stopinjo pod 15 ° C. za $\frac{1}{4}$ stopinje nad 15 ° C. segreti. Po zimi je v shrambi 5 ° C., tako je 10 stopinj premrzlo za pinjenje, zato se ima smetana za $10 \times \frac{1}{4} = 2.5$ stopinj nad 15 ° C. segreti, tedaj na $15 + 2.5 = 17.5$ ° C., kajti množina in kakovost surovega masla sta odvisni od določene toplote in od časa, ki se potrebuje za pinjenje in ki naj ne presega 30 minut. Najbolje se pini, ako imamo za pinjenje primerno toplo shrambo. Najfineje surovo maslo dobimo, ako moremo smetano na določeno toploto čez noč ohladiti in kolikor možno malo hladimo smetano v vodi, kajti pri tem zelo trpi okus surovega masla. Pinja naj se napolni samo $\frac{1}{3}$ in naj bo pred vsako rabo po letu z mrzlo, po zimi z gorko vodo napolnjena. Ako se držimo omenjenih določil in toplote pri pinjenji, tedaj se nam omede v 25—30 minutah, ter dobimo tako vso tolščo iz smetane in se nam ni bati, da bi še ostalo tolšče v pinjencu 1 kg ali še več od 100 kg mleka, kar se premnogokrat pripeti, če ne pripravimo smetane na letnemu času prikladno toploto. Ko se je omedlo, naj se $\frac{3}{4}$ pinjenca odcedi, na to naj se še parkrat pinja zavrti, da se surovo maslo bolje sprime. Potem naj se popolnoma odcedi in na tlačilniku voda iztlači, kar največ mogoče. Pri tem naj se ne izpira preveč z vodo, da ne trpi surovo maslo na dobrem okusu. Tako pridobljeno maslo postane suho in trpežno za 14 dni ali še celo več tednov, ne da bi kaj na okusu izgubilo. Mlečne posode, pinjo in tlačilnik je treba po vsakej rabi pazljivo izmiti.

J. Leskovic,

sirarski opravilec v Dobropoljah.

Kondenzirano mleko.

Naprava kondenziranega mleka, ki pride v kositernih škatljicah na trg, postaja v Švici vedno bolj razširjena obrt. Vsa množina kondenziranega mleka, ki se je l. 1895 izvozilo iz Švice, je znašala 520.000 zabojev po 48 škatelj; zato se je porabilo mleka 15.000 krav iz 150 vasij. Proizvajanje tega mleka je precej priprosto: Mleko se najpreje segreje na 80 ° C, potem se zameša vanje 13 % sladkorja in nato se izpari v bakrenih ponvah. Sedaj se pa mleko urno shladi in zalota v kositernih puščicah. Po analizi prof. Soxhleta ima kondenzirano mleko povprečno 25 % vode, 54 % sladkorja, 10 % tolšče, 9 % sirnine in 2 % soli, ima torej vse obstojne dele svežega mleka, tudi vse druge njegove lastnosti in se razločuje od njega samo po manjši vsebini vode in po večji množini sladkorja.

Splošno.

Kako kaže letina na Primorskem.

Dasi je bilo vedno deževje za večino naših krajev škodljivo, ker se ne morejo rastline radi mraza zadostno razvijati, vendar je ugaljalo deževje drugim krajem, kakor Krasu, kjer se voda hitro izgubi in zemlja kmalu posuši. V teh krajih je zato upati na boljšo letino nego v prvih. Posebno nizko ležči travniki, pašniki in polja trpé letos radi preobile moče.

Večinoma pa obetajo travniki in polja letos več pridelka nego zadnja leta. Težavno pa je letos sušenje krme.

Vinska trta kaže na vsem Primorskem tako lepo, da bi ne mogli lepše želeči. Posebno cepljene trte so krasno obložene s zarodom. Kdor si je napravil že požlahtnjen vinograd, njemu ni nič žal, da mu je zamorila trtna uš stare trte. Radi tega mečejo tu tudi še nenapadene trte iz vinograda in ga zasajajo z amerikankami. Ker so ljudje poučeni iz lanskega leta, kako ko-

ristno je zgodno žveplanje, zato so že vsi s tem delom gotovi. Nekateri žveplajo že v drugič, ker jim je spral dež prvo žveplo iz trte. Toča je pokvarila samo nekatere občine v Furlaniji. Trtnih škodljivcev, razun trtne uši, ni še mnogo zapaziti. Le trtni zavijač se je prikazal do sedaj tu pa tam v večji množini.

Tudi večina sadnega drevja je lepo odcevela in obeta obilo sadja. Le breskve in marelice so letos jako trpele radi premrzlega vremena. Tudi se je prikazala na breskvah posebno nevarno neka gliva (*Exoactus deformans*), katera kroži listje. V nekaterih krajih, posebno v Istri, so se breskve skoraj popolnoma ogolile.

Posebno krasno kažejo letos hruške, jabolka, češplje in črešnje. Na črešnjah se je pokazala tu pa tam v prav veliki množini gosenica nekega sukača, ki je nažrla in požrla mnogo mladega sadu in črešnjevega listja. K sreči je bilo letos mnogo cvetja! Zgodne črešnje pričenjajo se že pisati.

A. Štrekelj.

10 zapovedi umnega kokošarstva.

Prva zahteva racijonelnega dobičkonosnega perotnistva je red in čistota. Pri tem je paziti na sledečih 10 pravil, mej katerimi so zlasti prva tri najvažnejša:

1.) Skrbimo za rano izleženje piščet. Pozneje nego majnika izvaljene piščance odločimo izključno le za klanje, ne pa za rejo. Le perotnina izvaljena pred junijem se popolnoma razvije, je močna in nese še na jesen in zimo, ravno v času, ko imajo jajca najvišjo ceno.

2.) Vse kokoši stare nad 3 leta je prodati ali deti pod nož; take stare kokoši neso navadno tako malo, da komaj povrnejo pokrm-ljeno hrano; dajo pa še vedno sočno meso in dobro juho.

3.) Vsaka 2—3 leta se pre-skrbi novega, močnega petelina, najmanj 2, največ 4 leta starega;

na 8—10 kokoš se šteje jeden plemenjak.

4.) Za nasad izberi najlepša jajca od najmočnejših kokoši 2 do 4 leta starih. Jajca naj ne bodo čez 14 dni stara.

5.) Vso perotnino, zlasti pa piščance je varovati mraza, vlažnosti in mokrote. Suha zima perotnini veliko menj škoduje.

6.) Perotnina se najbolje počuti na obširnih travnikih. Kjer pa le teh ni, dajati je perotnini sleherni dan zelenja, trave ali salate.

7.) Krmljenje naj se godi pravilno, na dan 2 do 3 krat, pri mladi perotnini pa v prvih tednih pogostejše in posebno previdno. Zelo vodene hrane jim ni dajati.

8.) Za napajanje rabi le vsaki dan svežo, čisto vodo.

9.) Posoda, v kateri se daja hrana in pijača, naj bode vedno čista.

10.) Tudi v kurniku naj vlada največja snaga. Vsakih 8 dni naj se temeljito izčisti in dvakrat na leto naj se pobelijo stene z vapnom, kateremu se pridene nekoliko petroleja.

Vedno nedelja.

Naj je sredo ali petek, ali tudi svetek — kakor hitro pridem do svojega ulnjaka, je praznik, nedelja zame.

Tu se mi zdi zrak čistejši, sonce mi sije jasneje, Bog mi je tu bližje — — čebelic šumenje in vrvenje mi je najmilše zvonjenje k pobožnosti, bučanje orgel k veseli pesmi; tisoči, ki prihajajo in odletavajo od panjev se mi zdijo pobožne procesije, ki romajo k Gospoda najvzvišenejemu tempeljnu, v katerem predstavljajo cvetličice altarnesveče, njih vonj pa posvečeno kadilo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 23.: J. P. p. G. p. B. Moj sosed namerava ob meji moje njive smereke zasaditi, ki bi mi pozneje škodovali. Ali mi je moči mu zabraniti?

Odgovor 23.: Smrek saditi mu ne morete zabraniti, če jih sadi na svojem, toda lahko na svojem izkopljete jarek, da se ne morejo korenine na Vašo zemljo raztezati in redilnost iz Vaše njive jemati. Tudi lahko obsekate na Vašo njivo segajoče veje.

Vprašanje 24.: Jak. Pavl. sv. Lor. v Puš. Na cepičih, kateri so bili lansko leto ušivi, sem letos našel vse polno kakor mak debelih jajčic; posebno okrog očesc jih je kar kupoma. Katero sredstvo bi moral rabiti, da bi pokončal to škodljivo zalego, ne da bi s tem škodoval nežnim mladikam?

Odgovor 24.: Gotovo mislite na cepičih sadnega drevja. Listna ušica se nahaja skoraj na vsem sadnem drevju, najbolj pogosto pa napade breskev, hruško, jabolko in črešnjo. Z jako dobrim uspehom se pokončuje ta škodljivka s tobakovo vodo, s katero se napadene veje škropé. Še boljše nego škropiti je, če se pomoči cela vejica v to tekočino. Tobakovo vodo si pripravimo, če zavremo v 2 litrih vode pakelec navadnega tobaka po 3 ali 4 kr. Dobro sredstvo je tudi navadno milo ali žajfa, ki se raztopljena v vodi ravno tako rabi. Jajca se pokončujejo s tem, da se prevleče cela veja z očmi vred z redkim blatom, ki se napravlja iz vapna in ilovice.

Vprašanje 25.: J. Pev. v Brasl. Lansko leto sem nasadil v vinogradu 1300 cepljenih ameriških trt, od katerih se mi je posušilo 700. Letos moram te z drugimi nadomestiti, pri sajenju jih pa hočem nekoliko s hlevskim in nekoliko z umetnim gnojem pognojiti. Prosim, da mi naznanite ceno umetnih gnojil.

Ker imam trte, ki slabo rastejo in malo rodijo in trte, ki bujno rastejo in tudi slabo rodijo, svetujte mi, katera gnojila pospešujejo bolj raščo in katera bolj zarod?

Odgovor 25.: Kadar sadimo trte, paziti je, da ne pride gnoj k koreninam ali pa neposredno k trti, ker bi ta radi tega pričela prhniti in bi se zato ne prijala. Gnoj naj se dene zato dober pedenj nad korenine in proč od trtnega debla. Tudi je dobro, če se trte pri sajenju z vodo zalijejo. Hlevski gnoj mora biti jako sprhnel. Bolje je gnojiti trto drugo leto s krepkim gnojem nego že prvo.

Najboljše gnojilo za trte, ki slabo rastejo in slabo rodijo, je hlevski gnoj. Težko se nadomesti s katerim drugim umetnim gnojilom. Trtam pa, ki močno

rastejo in malo rodijo, ni pomočka v gnoju. Kriva je večinoma ta njih slaba lastnost. Večinoma so prhljivke. Raščo trti navadno pospešujejo dušikova gnojila, zarod pa bolj fosforna in kalijeva gnojila. Najboljše pa delujejo vsa tri skupno. Kako in kje jih je rabiti, preberite članek v 6. številu „Narodnega Gospodarja“: Kako nadomestimo v vinogradu hlevski gnoj.

Vprašanje 26.: J. Ž. v Št. P. Ali bi smel v pšenico deteljno-travnato mešanico sejati za 5 letno dobo?

Odgovor 26.: Najbolj prikladno žito za posevanje take mešanice je oves, ki naj se na pol redkeje zažene. Ako se želi mešanico v pšenico ali rž sejati, se mora gledati na to, da ni njiva plevelna in žito ne pregosto, drugače se sme tudi v ozimino trave kakor detelje sejati.

Vprašanje 27.: Flor. Muč. v Skor. Imam kakih sto in petdeset litrov je-siha, ki sem ga naredil iz jabolčnih tropin. Vsako leto se mi je dobro skisal, letos pa nima prave kisline. Kaj je temu vzrok?

Odgovor 27.: Tropine so bile bržkone slabe, to je, imele so malo sladkorja v sebi. Ko sladkor povre, postane z njega alkohol (vinski cvet) in iz tega šele s pomočjo očetnih glivic jesih (ocetna kislina). Dodajte torej jesihu poldrugi liter špirita ter pustite, da se ta spremeni v ocetovo kislino. Jesih bode postal kmalo močnejši.

Vprašanje 28.: K. Rž. v B. pri Št. V. Ali je bolje kupiti pepel pri ceni 1 mernik 20 kr. ali umetno gnojilo?

Odgovor 28.: Pepel se razločuje po odstotkih kalija in zavisi njega dobrot od kakovosti lesa. Pepel bukovega lesa ima kakih 8% kalija, od smrekovega 4% in izlužen komaj 1%. Tedaj se ravna vrednost pepela po množini kalija. Ako imamo raznovrsten pepel na razpolago, tedaj lahko računamo 6% kalija in stane 100 kg s 15 kg teže 1 mernik 1.40 gld. (7 mernikov = 100 kg). En odstotek kalija velja v pepelu s 6% pri ceni 1.40 gld. (140 : 6 = 23.3) 23.3 kr., v kajnitru z 12% kalija pri ceni 3 gld. 1 odstotek (300 : 12 = 25) 25 kr. in v kalijevej soli s 40% kalija pri ceni 6 gld. (600 : 40 = 15) 15 kr.

Ako hočemo dognati, katera umetna gnojila naj vzamemo pri navedenih rastlinah, moramo v poštavi jemati, katere redilne snovi kaka rastlina pri srednji letini odzame zemlji.

Ime rastline	srednja letina	Vzame zemlja na 1 h	
		kalija	fosfor. kisline
krompir . .	150 q	97	23
turšica . . .	40 "	162	57
detelja . . .	60 "	83	25
fižol	30 "	93	34

Na razpolago imamo:

40% kalijevo sol á 100 kg 6 gld.
18% superfosfat á 100 kg 6 gld., tedaj potrebuje

Ime rastline	kalijeva sol	fosfor. kislina
krompir . .	$\frac{97}{40} = 2.4 q$	$\frac{23}{18} = 1.3 q$
turšica . . .	$\frac{162}{40} = 4 q$	$\frac{57}{18} = 3 q$
detelja . . .	$\frac{83}{40} = 2 q$	$\frac{25}{18} = 1.4 q$
fižol	$\frac{98}{40} = 2.4 q$	$\frac{34}{18} = 1.9 q$

Poleg kalijeve soli in fosforne kislina potrebuje krompir še 200 kg dušika, ki ga jako hvaležno izkoristi (100 kg solitra da pri zadostnej množini družih redilnih snovij 3600 kg krompirja več). Tudi turšica dobro izplača 150 do 200 kg solitra. Detelja in fižol vzameta po gomoljnih glivicah prosti dušik iz zraka in vsako dušičnato gnojilo je nepotrebno.

Pri navadnej letini stanejo vsa potrebna gnojila:

	za 1 ha	za 10 arov = 1 mernik
pri krompirju	48.20 gld.	4.82 gld.
" turšici . .	58. — "	5.80 "
" detelji . .	20.40 "	2.04 "
" fižolu . . .	25.80 "	2.58 "

Štacuna, edina v fari, v najem, kréma in trafika pa poleg na račun, se odda na deželi poleg farne cerkve pod jako ugodnimi pogoji. Stanovanje prosto.
V. Jezovnik, župan v Velenju (Štajersko).

Zanesljiva valilna jajca od velikih plemenih italijanskih gosi ima na prodaj po 40 kr. komad **Fran Ksaver Mrkun**, posestnik na Studencu št. 77 — 185 p. Studenec, bodisi s predplačilom ali po poštne povzetju. Za varnost jamči: manj ko pet jih ne odpošlje. Odpošlje vsa naročila z obratno pošto in na vprašanja takoj odgovori.

Kmetijsko društvo v Vipavi ima še na amer. podlagi R. Portalis požlahtnjenih domačih trt po 10 kr. komad za oddati.

Mehove za žveplanje grozdja proti plesnobi, kateri so od deželne šole na Grmu preskušeni in priporočeni, izdelujeta in imata na prodaj Jos. Hudaklin v sv. Jerneju in Fr. Ruech v Kostanjevici, Dolenjsko. Cena za kos je šest kron, pri večjem številu 10%—15% popusta.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vrtna in poljska semena vsake vrste.
- 2.) **Za vinarstvo:** Zajamčeno žveplo in modro galico, škropilnice, mehove, gumico.
- 3.) **Cepilno, vrtno in drugo orodje.**
- 4.) Po članih društvenih trgovcih vse gospodarske in gospodinjke potrebščine.

Lajca za valenje od zanesljivih plemenskih kur, kakor:

Velike grahnate Plymouth Rocks eno po 40 h.
Velike Houdan z čopom 40 "
Velike Dorking z srebrnim vratom 40 "
Creve-Coeur modre z čopom 50 "
Črne Holandke z belim čopom 50 "
Bele Leghorn 50 "
Laške kure jerebično progaste 50 "
Domači Fazan (Maloy) 50 "
Hamburški veliki Fazan 60 "
Velike laške gosi eno po 1 K 20 "
in 3 meseca stara plem. piščeta teh vrst eno po 4 K. Manj ko 10 jajc ne odpošlje in za dobro došlost in postrežbo jamči Ivan Kranjc veleposestnik v St. Ilju pošta Velenje, Stajersko.

30 lepih mešano jakširskih prascev

ima na prodaj Jožef Murnik, posestnik, Velesovo, pošta Crklje. Pasem je jako rodovitna, svinje skote po 10 prascev, in se jako dobro upitajo. Stari svinji sta tehtali 5 centov 77 funtov in 5 centov 58 funtov.

135 vsakovrstnih hrastov

in če je treba še več, je na prodaj. Kje? pove uredništvo.

Lajca za valenje od velikih belih kokošij „Langshann“

dobre jajčence prodaja po 15 kr. Jan. Stele, posestnik, v Zalogu pod Ljubljano.

Kmetijsko društvo v Kamniku

išče si oženjenega ali tudi postaranega samskega hlapca (hlevarja). Primerna plača, deputat v pridelkih in prosto stanovanje. Položiti je nekaj kaveje. Ponudniki naj se predstavijo osebno do 25. t. m. pri načelstvu (Štutna št. 25).

Išče se zvedenega in izvežbanega mlekarja; kje, pove upravništvo „Narodnega Gospodarja“.

Nov brus.

Dober brus je že od nekdaj velike važnosti pri poljedelstvu. Od mnogih vrst brusov, katere so se dosedaj razprodajale, je malokatera zadovoljila želje kmetovalcev. V tovarnah, kjer se brusijo demanti, izdelujejo se sedaj tudi brusi za kose in za drugo različno orodje z imenom „Carborundum“. Kaj je „Carborundum“? Pulverisirani kok, pesek in soda se stopijo v velike vročine dotičnih peči v neko zmes, katere je silno trda. Iz te najtrše izmed enakih zmesi se delajo zgorej omenjeni brusi in strokovnjak trdi v izvrstnem češkem listu „Chrudinský hospodářský list“: „Kakor sem se sam prepričal, se ti brusi lahko rabijo z najboljšim uspehom pri kosah, nožih, plugih“ itd. Pri teh brusih ne potrebujemo nikdar vode, katere je pri drugih brusih neobhodno potrebna. Tudi ti brusi hitreje brusijo in ni treba toliko toliči z njimi koso kakor s prejšnjimi. Carborundum-brusi se tudi lahko rabijo z jako povoljnimi uspehom pri rokodelskem orodju. Radi lahkote se nosijo ti brusi lahko brez vsake težave v žepu. Te bruse prodaja češka tvrdka. Generalni zastop vseh tovarn tega Carborundum-bлага je v Hustopečju pri moravskem Weisskirchen (Moravsko). Trdka ponuči vsakega natančneje o vsaki podrobnosti in tudi o cenah na zahtevanje. Razprodajalec dobe bruse, če jih naroče več skupaj, po zmerno znižanih cenah. Opozarjamo na današnji dotični inšerat.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Prevažanje živali z železnico.

(Nadaljevanje.)

Popravek. V zadnji številki je tiskovna pomota; na strani 156 beri mesto „Vozni red“, prav „Vozni list“.

4. Spremljevalci živali.

Železnica zahteva lahko pri prevažanju živali vedno kako spremstvo. Spremljevalcu nakaže prostor navadno v istem vagonu, koder je naložena živina in to radi tega, da isti nadzoruje prevoz. Vsekako pa železniški urad zamore privoliti v to, da se spremljevalec živali vozi v osebnem ali v kakem drugem za to določenem vozu. Ako se nahaja v vagonu, koder se žival prevažajo, slama, seno ali kaka druga tvarina, koja se lahko vname, je spremljevalcem prepovedano v vozu kaditi. Pri pošiljateljih malih živali v zabojih železnica ne zahteva nikakega spremstva, pri prevozu živali v vagonih pa navadno vedno in sicer, ako obsega pošiljatev več vagonov, zadostuje za vsake tri vagone jeden spremljevalec.

Pri prevozu živali v inozemstvo in konj, žrebet in mul tudi v tozemskega prometa zahteva železnica brezizjemno vedno spremstvo. Ako odpošiljamo živali brez vsakega spremstva ali pa če spremstvo ne zadostuje številu naloženih vagonov in če nam v to železnica privoli, zapisati moramo v vozni list, koder je določen prostor za izrecila, koja so po zakonu ali pravilniku dopustna sledečo opombo:

„Namesto od železnice zahtevanih (števílo) spremljevalcev, odpošiljam brez spremstva (ali samo z (števílo) spremljevalci). Podpis odpošiljatelj.“

Števílo napisati je treba s črkami.

Spremljevalci plačajo za - se sledečo voznino:

a) Ako se odpošiljajo z jednim voznim listom trije vagoni ali več,

vozi se na tri vagone jeden spremljevalec voznine prosto.

- b) Ako obstaja prevoz iz jednega ali dveh vagonov ali v slučaju, da je več spremljevalcev, kakor železnica zahteva, plača spremljevalec voznino, koja znaša za osebo in kilometer 2 h. Pri pošiljkih živali, koje nakladamo v zaboj in ne potrebujemo v to celega vagona, plača spremljevalec voznino enako isti tretjega razreda za isto progo.

Za popotno prtljago spremljevalcev treba je tudi v slučaju, da se nahaja ista v vozu, koder je živina naložena, plačati isto pristojbino, kakor pri navadnem potovanju.

5. Prevoz prašičev.

Železnica napaja prašiče vsakih 24 ur jedenkrat. Ako odpošiljatelj želi, da železnica prašiče tudi škropi, kar je sosebno v vročem vremenu jako potrebno, zahtevati mora to pismeno v voznem listu in navesti imenom tudi postajo, koder naj se pošiljatev škropi.

Pri prevažanju na c. kr. državnih železnicah določi se v to lahko vsaka postaja, na južni železnici pa samo sledeče postaje: Mürz-zuschlag, Maribor, Ljubljana, Beljak, Franzensfeste, Kufstein, Ala in Kaniža.

Določbe o napajanju in škropljenju veljajo tudi za pošiljke perutnine. Za škropljenje zaračuna železnica na vsak vagon 50 h, ako sta v vagonu dve nadstropji, na vsako nadstropje 50 h.

6. Pristojbine za napajanje živali.

Za vsako napajanje med prevozom zaračuna železnica sledeče pristojbine:

1.) Za bike, vole, krave na vsako glavo 20 h, najmanj za vsako pošiljatev 50 h,

2.) za druge živali na vsak vagon 50 h in ako obstoji vagon

iz dveh nadstropij (etage) za vsako nadstropje 50 h.

Pristojbina, navedena v zadnji točki, se podvoji, ako je oddana pošiljatev brez spremstva.

Pri napajanju in pitju perutnine, koje odpošiljamo v zabojih, zahteva železnica za vsakih 100 kg brutto-teže pristojbino 50 h. Razun tega zaračuna tudi stroške, koje je izdala v nakup potrebne krme.

7. Dobavni rok in stojina (Standgeld).

Dobavni rok sestavljen je iz odpravnega in prevoznega roka in ne sme presežati pri prvem več nego 1 dan, pri drugem na vsakih, ako tudi le pričetih 300 km 1 dan. Rok prične se o polunoci, koja sledi dnevni odprave.

Prejemnik primoran je živali v teku dveh ur, odkar mu je železnica vagon v to pripravila, izložiti in odgnati. O preteku tega časa zamore železnica sama izložiti in živino na stroške in nevarnost stranke oddati drugam v oskrbovanje ali pa zaračunati stojino in sicer za vsako uro za konja, žrebca, mulo, osla 30 h, za bika, vola, kravo 10 h, za teleta, prašiča, jagnje, kozlička, psa in druge male živali 6 h, za divjačino 30 h.

Ako živina ostane v vagonu, zaračuna se namesto tega posebna stojina za vagon, koja znaša za vagon in uro 40 h.

8. Ogled živine.

Za ogled živine ima vsaka dežela svoje naredbe. Kar tukaj opišemo, velja za vojvodino Kranjsko. Prežkovalci in prašiči zamorejo se nakladati samo na takih železniških postajah, koder se nahajajo za nakladanje potrebne mehanične priprave in samo tedaj, kadar je živino, koja je za nakladanje in izkladanje določena, preje ogledal v to določeni živinozdravnik. Stalne nakladalne postaje na Kranjskem so v Ljubljani, južni, državni in dolenski kolodvor; v Kranju in v Novem mestu.

Na teh postajah primorani smo postavnim potom pri odpravi in prejemu prežvekovalcev ali prašičev brezizjemno živinozdravniku radi ogleda pravočasno obvestiti. Na drugih postajah s potrebnimi napravami za nakladanje živine zamore se ogled opustiti v sledečih slučajih:

1.) pri nakladanju, kadar v okolici ni živinske kuge, kadar se isti dan ne naloži več nego dvoje goved in šestero drobnice, kadar imajo te živali pravilne živinske potne liste in je pošiljatev določena za izkladanje v kaki postaji na Kranjskem,

2.) pri izkladanju, kadar je bila živina naložena na kaki postaji na Kranjskem, na kateri je ogled vže izvršil živinozdravnik in je to tudi izrecno zapisano na živinskem potnem listu.

Da se zamore živina vedno brez vsake zamude ogledati, mora pošiljatelj oziroma prejemnik pravočasno živinozdravniku naznaniti, kedaj namerava živino nakladati ali izkladati. Brez živinskih potnih listov ne sprejme nam železnica nikake pošiljke prežvekovalcev ali prašičev.

Pristojbina znaša: za vsako govedo po 20 h, za vsako glavo drobnice (teleta, ovce, koze in prašiča) 6 h. Teleta, jagnjeta, kozliči in prašički, koji se nakladajo s svojimi materami, so vsake pristojbine prosti.

Kadar v postajah, koje so določene le začasno v živinski ogled, ne zadostujejo navedene pristojbine v pokritje potnih stroškov živinozdravnika, plačati je treba še nadaljno doklado in sicer:

1.) Kadar postaja, v kateri se vrši ogled, ne leži v občini uradnega sedeža živinozdravnika, normalno voznino za potovanje sem in nazaj ter dnevščino 5 kron odštevši preje omenjene pristojbine.

2.) Kadar postaja, v kateri se vrši ogled, leži v ozemlju občine uradnega sedeža živinozdravnika,

za vožnjo do kolodvora in nazaj pristojbino 2 kron.

V prometu z nemško državo ogledati je pred nakladanjem ne samo prežvekovalce in prašiče, ampak tudi kopitarje (konje, žrebete, mule, osle). (Dalje prih.)

O b r t.

O nedeljskem počitku v obrtu.

(Konec.)

Trgovinski minister sme v sporazumu z drugimi morda vdeleženi ministri posameznim obrtnim vrstam dovoliti potom naredbe ne-

deljsko delo. In sicer sme to dovoliti takim obrtom, pri katerih je nemogoče prekiniti obrat ali odlagati delo, ali pri katerih je nedeljski obrat potreben z ozirom na vsakdanje potrebe prebivalstva, ali take potrebe, ki se kažejo ob nedeljah posebno.

Kedar se pa tako nedeljsko delo dovoli, smejo se ob nedeljah izvrševati samo tista dela, ki so za neprekinjeni obrat neobhodno potrebna, ali katera so izrecno navedena v dotični naredbi. Vsa druga dela imajo tudi v teh slučajih počivati ob nedeljah.

Ako še omenimo, da mora gospodar v onih trgovskih obrtih, kjer uslužbenci ne morejo imeti popolnega počitka ob nedeljah od opoldne do prihodnjega dne, dati tem uslužbencem, toda tako, da se menjavajo, vsako drugo nedeljo prosto, in če to ni mogoče, jim pustiti polovico delavnika za počitek, navedli smo vse važnejše postavne predpise zadevajoče nedeljski počitek.

Omenjamo še, da so za trafike, loterije in enake obrti posebni predpisi glede nedeljskega počitka.

Z A D R U G A

O sedanjem stanju zadružništva na Dolnje-Avstrijskem.

V aprilovem zasedanju deželnega zbora na Dolnjeavstrijskem je poročal poročevalec za zadružništvo o izvršitvi sklepov minulega leta, ki se tičejo hranilnic, posojilnic in kmetijskih zadrug na Dolnjeavstrijskem. Poročilo je zelo zanimivo in podaja prav pregledno sliko o zadružništvu po dolnjeavstrijski kronovini.

Stavbi zadružne organizacije — pravi poročilo — se je sedaj tudi pridružila proizvajalna zadruga združenih tkalcev, ki ima namen zboljšati gospodarsko stanje v svojem okolišu stalno nastanjenih, s tkanjem na roko se živečih družin. Sprejela je v svoj okoliš sedem sodnih okrajev. Svoj namen dosega s tem, da izkuša povišati zaslužek. S spretnim vodstvom, jasno gledajoč pred seboj pot, ki naj vodi k postavljenemu cilju, in ker tudi javni zavodi blago radi odjemajo, je navzlic kratkemu poslovanju dosegla že precejšnjih uspehov.

Obširno govori poročilo o zadružnih centralah. — „Dolnjeavstrijska zadružna osrednja blagajna“ je začela delovati s 1. jan. 1899.; prevzela je aktiva in pa-

siva prejšnje uredbe hranilnih denarjev. Zaključek prvega poslovnega leta je pokazal nad 10 milijonov gld. prometa.

V letu 1899. so zadruga-društvenice vložile in na kredit nazaj plačale nekaj manj kot štiri milijone goldinarjev; nasprotno se je izplačalo vlog in dalo kredita zadrugam-društvenicam tri in pol milijona.

Upravni stroški sestojijo iz zneska, ki ga je treba plačati hipotecnemu zavodu za knjigovodstvo in upravljanje blagajne, 1200 gld., iz pisarniških stroškov 249 gld. 62 kr., iz pristojbin za seje oddaljenim opravnikom 263 gld. in iz stroškov za tisk 529 gld. 15 kr.; k temu še treba prišteti stroške povodom ustanovitve za tiskovine in vpis 427 gld. 81 kr. Če se primerja dobiček z izgubo, ostane prebitek 5938 gld. 36 kr.

Iz bilance razvidno stanje vlog zadrug-društvenic v tekočem računu za 31. decembra 1899. je 3,999.630 gld. 67 kr.; temu nasprotno znaša dovoljeni kredit v tekočem računu 1,194.164 gld. 29 kr. in vloge pri dolnjeavstrijskem deželnem hipotecnem zavodu 2,942.999 gld. 84 kr. Vloga na tekoči račun deželnega rezervnega

zaklada za zadružno osrednjo blagajno — za to ime se je odločil v minulem letu deželni zbor — znaša 85.881 gld. 99 kr., vlog Koloredo-Mansfeldovega zaklada pa 110.455 gld. 66 kr.

Centrala „Dolnjeavstrijska vinogradniška zveza“, katere početek je iskati v vinogradniškem podjetju povodom jubilejne razstave, se ob začetku svojega delovanja še ni mogla opirati na krajevne kletarske zadruga, kojih, kakor znano, poslujeta še le dve; zato je sprejemala samo posamezne člane, katerih šteje v tem času 197.

Vspehi te vinogradniške zveze se morajo imenovati povoljni. Vinske cene so poskočile navzlic bogati trgatvi leta 1898. Vkljub velikim upravnim stroškom in potrebnemu obrestovanju glavnice za razna podjetja je po odšteti desetodstotin amortizaciji premičnega blaga čisti dobiček znašal 15.385 gld. 85 kr.

„Dolnjeavstrijska vinogradniška zveza“ ni dobila nobene podpore iz javnih sredstev; nabavila si je potreben denar s prepustitvijo svojega premičnega blaga in vinske zaloge „Dolnjeavstrijski zadružni osrednji blagajni“ in s kreditom iz Koloredo-Mansfeldovega zaklada.

Centrala „Dolnjeavstrijska mle-karnica“ si je kupila od komisije za uravnavo Donave na Dunaju za 25.547 gld. 2554 □ m veliko stavišče ter postavila potrebno poslopje. S stavbo se je pričelo dne 21. sept. 1898.; stala je s potrebnimi stroji vred 235.000 gld.

Dosedanji stroški za stavbo, za različne stroje in drugo ure-ditev so se pokrili s podporo 40.000 gld., katero je dovolilo poljedelsko ministerstvo, z enako velikim brezobrestnim posojilom, naklonjenim od deželnega zbora, in s posojilom iz Kolored-Mans-feldovega zaklada in „Dolnjeavstrijske zadružne osrednje bla-gajne“.

Posojilo, ki sme dosegati po-lovico stroškov za stavbo in ure-ditev, osrednja blagajna kreditira samo zato, da novi mlekarinci omogoči poslovanje. Nadrobnosti o delovanju te mlekarnice ne spa-dajo semkaj, ne glede na to, da je doba njenega delovanja še zelo kratka.

Osrednja zadruga „Zveza de-želnih zadrug na Dolnjeavstrijskem“. Svoje delovanje je začela komisijonelno prodajo žita svojih zadrug-društvenic. Njeno glavno stremljenje je bilo po tem, da se ji poveri zalaganje armade. In vojaška uprava ji je šla na hvalevreden način na roko ter na-ročila pri njej pošiljatve žita, ki so se izvršile v obojestransko za-dovoljnost. C. in kr. vojaški erar je sam sprožil misel, da bi se tudi drugi kmetijski izdelki pošiljali po zadržnem potu. Težavnejša je bila oddaja zasebnikom. Toda še predno so se na Dolnjeavstrijskem oglašili kupci, se je posrečilo zvezi, dobiti odjemalcev po drugih de-želah. Cene, ki jih je dosegla, so bile povoljne. Pripomniti pa je, da se je malo blaga [moglo oddati na dunajski borzi za žito in moko.

Skupen nakup je bilo moč ure-diti le v skromni meri; v tej za-devi čaka zveze naporno delovanje v prihodnjem letu. Opravnina, ki

so jo dovolile zadruge, zvezi ni zadostovala za pokritje svojih, dasi majhnih, upravnih stroškov; zato je deželni odbor dovolil 1500 gld. podpore. Enako vsoto je dovolilo poljedelsko ministerstvo.

Vrednost vsega prometa od septembra 1899. dalje je sledeča:

žito	277.500 gld.
krompir	20.000 „
skupen nakup	12.345 „
vsota	309.845 gld.

Naj ne zamolčimo, da radi male razlike 5—25 kr. pri ceni metrskega stota zadruge kakih 96.725 metrskih stotov niso hotele oddati; istotako kupci iz enakega vzroka niso hoteli vzeti 67.000 me-trskih stotov. Pozneje pa se je mo-rala dotična zaloga oddati ceneje, ker je cena med tem padla. Temu bi se bilo moč izogniti, če bi bile zadružne uprave bolj izvedene in spretni, česar pa koj iz početka ni moč zahtevati.

Za koristen razvoj nadaljnega zvezinega delovanja je velike važ-nosti, da se ugodno reši vprašanje o cenah pri železnicah in umetnih gnojilih in bi se za porabo pri skladiščih bencin moral dobivati davkov prosto.

Končno se v poročilu poudarja, da so na Dolnjeavstrijskem s skrbjo vlade za zadružništvo lahko zado-voljni. *Landw. Genossenschaftsbl.*

Listnica upravnistva.

Ker nekateri poprašujejo, ali se dobe še vse številke „Narodnega Gospodarja“, nazna-njamo, da je še nekaj izvodov vseh števil v zalogi in da dobi vsakdo, kedro na novo pri-stopi, vse številke, seveda tako dolgo, dokler bode zadostovala v to zaloga.

Denarni promet hranilnic in posojilnic v mesecu marcu 1900.

Hranilnica in posojilnica v Tomišlju: Prejemki 4593 K 74 h, izdatki 6695 K 02 h, denarni promet 11.288 K 76 h, prejete hranilne vloge 2253 K, izplačane hranilne vloge 2574 K 50 h, dana posojila 6695 K 02 h, vrnena po-sojila 4593 K 74 h.

V mesecu aprilu 1900.

Hranilnica in posojilnica v Zg. Besnici: Prejemki 275 K 40 h, izdatki 196 K 48 h, de-narni promet 471 K 88 h, prejete hranilne vloge 228 K, izplačane hranilne vloge 195 K 60 h.

Hranilnica in posojilnica v Cirknici: Prejemki 14.505 K 36 h, izdatki 8229 K, de-narni promet 22.734 K 36 h, prejete hranilne

vloge 5631 K 30 h, izplačane hranilne vloge 3608 K 60 h, dana posojila 4544 K, vrnena po-sojila 4160 K.

Hranilnica in posojilnica v Čušnici: Prejemki 6701 K 47 h, izdatki 5268 K, denarni promet 11969 K 47 h, prejete hranilne vloge 4621 K 20 h, izplačane hranilne vloge 658 K, dana posojila 4600 K, vrnena posojila 266 K.

Hranilnica in posojilnica v Črničah: Prejemki 4226 K 98 h, izdatki 3322 K 28 h, denarni promet 7549 K 26 h, prejete hranilne vloge 1457 K 20 h, izplačane hranilne vloge 1425 K 60h, dana posojila 1880 K, vrnena po-sojila 260 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnem vrhu: Prejemki 3425 K 71 h, izdatki 2614 K 64 h, denarni promet 6040 K 35 h, prejete hra-nilne vloge 1584 K 96 h, izplačane hranilne vloge 898 K 56 h, dana posojila 1140 K, vrnena posojila 992 K 10 h.

Hranilnica in posojilnica v Franko-lovem: Prejemki 5670 K 62 h, izdatki 3810 K 99 h, denarni promet 9481 K 61 h, vplačane hranilne vloge 796 K 60 h, izplačane hranilne vloge 302 K 31 h, dana posojila 3450 K, vrnena posojila 2404 K.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 8986 K 09 h, izdatki 7742 K 52 h, denarni promet 16.728 K 61 h, prejete hrnilne vloge 4376 K, izplačane hranilne vloge 3262 K 80 h, dana posojila 2353 K, vrnena posojila 993 K.

Hranilnica in posojilnica v Gojzdu: Prejemki 2233 K 34 h, izdatki 2148 K 46 h, denarni promet 4381 K 80 h, prejete hranilne vloge 220 K, izplačane hranilne vloge 200 K, dana posojila 1700 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 8777 K 69 h, izdatki 8562 K 99 h, denarni promet 17.340 K 68 h, prejete hra-nilne vloge 1620 K, izplačane hranilne vloge 4278 K 46 h, dana posojila 1432 K 10 h, vrnena posojila 1245 K 34 h.

Hranilnica in posojilnica v Mošnjah: Prejemki 3587 K 26 h, izdatki 2417 K 98 h, denarni promet 6005 K 24 h, prejete hra-nilne vloge 1569 K 50 h, izplačane hranilne vloge 604 K 93 h, dana posojila 1790 K, vrnena posojila 1100 K.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem gradu: Prejemki 4267 K 41 h, izdatki 3079 K 62 h, denarni promet 7347 K 13 h, prejete hra-nilne vloge 3236 K, izplačane hranilne vloge 3060 K 34 h, vrnena posojila 200 K.

Hranilnica in posojilnica v Renče: Pre-jemki 1684 K 90 h, izdatki 1594 K 70 h, de-narni promet 3279 K 60 h, prejete hranilne vloge 1200 K, izplačane hranilne vloge 802 K 50 h, dana posojila 748 K, vrnena posojila 380 K 80 h.

Hranilnica in posojilnica na Rovih: Prejemki 3422 K 40 h, izdatki 2675 K 41 h, denarni promet 6097 K 81 h, prejete hranilne vloge 106 K 90, izplačane hranilne vloge 1766 K 52 h, dana posojila 900 K, vrnena posojila 320 K.

Hranilnica in posojilnica v Št. Rupertu: Prejemki 5458 K 26 h, izdatki 5285 K 90 h, denarni promet 10.744 K 16 h, prejete hra-nilne vloge 540 K, izplačane hranilne vloge 440 K, dana posojila 4790 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Selcih pri Škofji Loki: Prejemki 10.396 K 56 h, izdatki 9011 K 50 h, denarni promet 19.408 K 06 h, prejete hranilne vloge 6812 K, izplačane hra-nilne vloge 4060 K 92 h, dana posojila 4920 K.

Hranilnica in posojilnica v Senožečah: Prejemki 1771 K 81 h, izdatki 1760 K, denarni promet 3531 K 81 h, dana posojila 1500 K, vrnena posojila 188 K 26 h.

Hranilnica in posojilnica v Šturijah: Prejemki 2303 K 05, izdatki 485 K 20 h, de-narni promet 2768 K 25 h, prejete hranilne vloge 338 K 53 h, izplačane hranilne vloge 413 K, dana posojila 40 K, vrnena posojila 900 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomišlju: Prejemki 7033 K 21, izdatki 4223 K 10 h, de-narni promet 11.256 K 31 h, prejete hranilne vloge 2174 K, izplačane hranilne vloge 1188 K 46 h, dana posojila 2995 K, vrnena posojila 3062 K 02 h.

Hranilnica in posojilnica v Tomaju:
Prejemki 6122 K 14 h, izdatki 6114 K 63 h, denarni promet 12.236 K 77 h, prejete hranilne vloge 2310 K, izplačane hranilne vloge — K, dana posojila 3020 K, vrnena posojila 210 K.

Hranilnica in posojilnica v Tunjicah:
Prejemki 2838 K 03 h, izdatki 2660 K, denarni promet 5498 K 03 h, prejete hranilne vloge 2100 K, izplačane hranilne vloge 600 K, dana posojila 260 K, vrnena posojila — K.

Tržne cene žitu na Dunajski borzi
dne 22. maja 1900. (za 50 kg)

	za pomlad,	za maj-junij,	za jesen
Pšenica	K —, K 8 09,	K 8 33	
Rž	7 42,	7 62	
Turšica	5 88,	5 92	
Oves	5 45,	5 62	

Na trgu v Ljubljani

	za 100 kg	
za pšenico	K 16 60, K 18 40	
„ rž	14 40, „ 15 60	
„ ječmen	13 60, „ 14 —	
„ oves	12 40, „ 13 60	
„ turšico	13 20, „ 14 40	
„ krompir	5 60, „ 6 60	
„ seno	4 40, „ —	
„ belo proso	19 —, „ —	
„ navadno proso	14 —, „ —	
„ ajdo	17 60, „ 18 40	

Na trgu v Kranju

	za 100 kg	
za pšenico	K 16 66	
„ rž	15 60	
„ ječmen	—	
„ oves	16 20	
„ turšico	—	

za krompir	K 5 90
„ seno	4 40
„ proso hektoliter	11 04
„ ajda	11 04

Na trgu v Črnomelju

	za 100 kg	
za pšenico	K 17 20	
„ rž	15 30	
„ ječmen	14 10	
„ oves	13 40	
„ turšico	15 20	
„ krompir	—	
„ seno	—	

Na trgu v Metliki

	za 100 kg	
za pšenico	K 19 50	
„ rž	16 50	
„ ječmen	15 50	
„ oves	9 —	
„ turšico	14 —	
„ krompir	6 —	
„ seno	6 —	

Na trgu v Mariboru

	za hektoliter	
za pšenico	K —	
„ rž	—	
„ ječmen	—	
„ oves	13 20	
„ turšico	13 30	
„ krompir	6 —	
„ seno	—	

Na trgu v Ptuj

	za 100 kg	
za pšenico	K —, K 15 —	
„ rž	—, „ 13 —	
„ ječmen	12 —, „ —	
„ oves	12 50, „ —	

za turšico	K 12 50, K —
„ krompir	4 40, „ —
„ seno	4 40, „ 2 60

Na trgu v Celovcu

	za 100 kg	
za pšenico	K 16 —	
„ rž	14 20	
„ ječmen	—	
„ oves	11 60	
„ turšico	13 —	

Na trgu v Velikoven

	za 100 kg	
za pšenico	K 16 20	
„ rž	14 20	
„ ječmen	—	
„ oves	11 60	
„ turšico	13 —	

Na trgu v Gorici

	za 100 kg	
za pšenico domačo	K 19 —	
„ rž	—	
„ ječmen	—	
„ oves	13 50	
„ turšico	14 20	
„ krompir	6 50	
„ seno	5 50	

Tržne cene surovih svežih kož

	za mesec april:	
Goveje kože, težke à kg	K —88	
„ lahke	—84	
Telečje	1 10	
Prešičeve čiste	—70	
„ slabe	—50	

Vnanja naročila se izvršujejo točno proti poštnemu povzetju.

Gabrijel Piccoli

lekarnar v Ljubljani, Dunajska cesta
dvorni založnik Njegove Svetosti
papeža Leona XIII.

Lekarnarja Piccolija zobne kapljice, vsled najvišjega priznanja in dovoljenja

Štefanijine kapljice

imenovane, devajo se na pavoli v votli zob ali pa se namaže bolna čelust, so učinkujoče sredstvo proti zobobolu.

Odlični profesorji in zdravniki priporočajo lekarnarja Piccolija

želodčeno tinkturo

katera krepi želodec, provzroča veselje do jedi, upliva na prebavljaj in odprtje, zlasti pri onih, ki trpijo stalno na telesnem zaprtju. — 1 steklenica 20 h., 12 stekl. z zabojem vred 2 K 52 h.

Pri slabokrvnih in nervoznih ali vsled bolezni oslabeledih otrocih kakor tudi pri odraslih se uporablja lekarnarja Piccolija z najboljšim vspehom. Ima 20 do 90krat toliko železa v sebi, kakor druga China-vina, katera nimajo pogosto niti toliko železa, kot navadno namizno vino.
Cena polliterski steklenici 2 K.

Najboljše sredstvo, da se ohranijo konji, krave, teleta, voli, prešiči, ovce itd. zdravi in močni, je lekarnarja Piccolija katerega cenijo in radi kupujejo vsi kmetovalci.
živinski prašek, Zavojček 50 h., 10 zavojev 4 K.

C. in kr. izklj. privil. tvornica za čistilnice (trierje)

N. HEID Stockerau ▲ Dunaj ▲

Čistilnice in stroji za sortiranje različnega žita.

Special-trierji za čiščenje leče, graha, fižola, ogerščice, lanenega semena, prosa itd. s patentovano pločevino; izborna čiščenje, brez vsake zgube dobrih zrn.

Trier za čiščenje detelje od predenice in drugih škodljivih primesi.

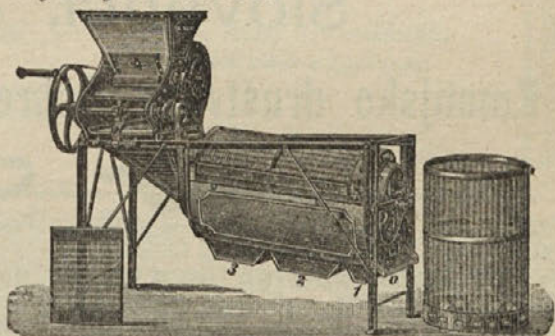
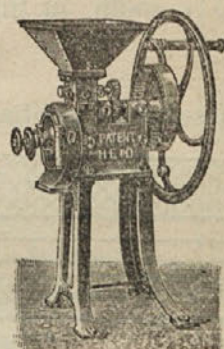
Excelsior-mlini

za razdrobljenje (Patent Heid) za razdrobljenje in mlenje rži, ječmena, ovsa, koruze, fižola itd.

Ti stroji so zelo lahko gonljivi, (ročni na gepel in na par), so zelo po ceni ter se le počasi izrabijo.

Popolna oprava za skladišča

po najnovejšem zistemu.

Šivalni stroji in kolesa
 Tovarniška zaloga
Ivan Jax-a
 v Ljubljani

Dunajska
 cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šivalne stroje in kolesa

Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.

V. J. Rott v Pragi
 Staro mesto, Malé náměstí, č. 142—I.

Trgovec s stroji in kovanim blagom
 za vsakovrstne rokodelske potrebe

priporoča *stroje in orodja* za vrtnarje, gospodarje, sadje-
 rejce, gozdarje, vinorejce in čebelarje; jeklene kopače, lopate,
 grablje, motike, rovke, plevke, strgalke, prahulke za konje,
 nože, zobovje k žagam, cevi za vodovode, demante za stek-
 larje, pasti za krte, miši, podgane itd., škarje za konje, go-
 vejo živino in ovce, ostrine k rezalnim strojem, ameriksanske
 vile, podajalnike, merila, vage, lote, stroje travoreznike.

Potrebe za dom in kuhinje, mesarje in prekajalce
 mesa, škarje za brke in lase, angleške britve; domače tele-
 grafe in njih posamezne dele.

— Cenike na zahtevanje. —

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
 pri Ljubljani
 na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo
 v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
 priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin

starih in novih

iz Dolenjske, Štajerske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
 se v sodih in fino vino v steklenicah.

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

C. in kr. priv.
 tvornica za gasilno in
 kmetijsko orodje

R. A. Smekal-a

v Čehu na Moravskem
 nudi vsakovrstne

brizgalnice za gasilna društva
 najnoveje sestave s sesalno in tlačilno
 oprtino na obeh straneh ter s patentom
 proti zmrzlini. — Brizgalnice proti
 peronosperi, vsakovrstne cevi iz konoplje
 in gume; dalje

gospodarske stroje vsakojakih vrst.

Ceniki brezplačno.

Plačila tudi na obroke.

Podružnica R. A. Smekal
 v Zagrebu.

Slovenci, kupujte doma!

Kmetijsko društvo v Dobropoljah ima v zalogi dobro obležan

S I R

dvojne vrste, **masten** in **past** za delavce. Razpošilja se po pošti ali železnici v **celih**
 hlebih od 25 do 30 kg, pa tudi v manjših kosih. Razpošilja in odgovarja se točno.

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1899:
čez 4 milijone K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v dvanajstih mesecih
čez 17 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1899:

4,642.543 K 80 h

Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1899:

17,888.544 K 50 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1899.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Frančišek Birk,
stolni vikar v Ljubljani.

Dr. Janko Brejc,
odvetn. koncipijent v Ljubljani.

Dr. Andrej Karlin,
gimnazijski profesor v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

Dr. Viljko Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušeničnik,
stolni vikar v Ljubljani.

Izkoriščajte moč vetra

za črpanje vode iz globokih in oddaljenih vodnjakov na poljubno površino, kamor jo gonijo edini med gospodarskimi stroji

motori na veter!

Jekleni, samogibni, po vetru sukajoči se, viharjem klubujoči
motori na veter.

Galvanski in pocinjeni
posamezni deli.

Cenike in prospekte
prosto in brezplačno
pošilja
na zahtevanje

ANT. KUNZ Tovarna za vodovode in sesalke
Bela cerkev (Weisskirchen) na Moravskem.

AVGUST REPIČ, sodar v Ljubljani

Kolizejske ulice št. 16, Trnovo

izdeluje, prodaja in popravlja vsakovrstne **sode** po najnižjih cenah.

Kupuje in prodaja staro vinsko posodo.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 * Gorica * Via Giardino 8

zalagatelj in pridelovalec vina

priporoča

pristna
bela
vina

pristna
črna
vina

iz vipavskih, furlanskih, dalmatinskih
isterskih in brskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cena zmerna. Postrežba poštena.

Pozor!

Najboljša kislá voda

je

Jurij Regoršek-ov

»Marijin studenec«

— v okraju Rogatec. —

Ta slatina je bila po g. profesorju dr. J. Gottliebu v Gradcu analizovana in se je ta analiza iz 30. zvezka št. 14, str. 191 l. 1858 sejnega poročila matematično-prirodnoznansega razreda ces. akademije znanosti na Dunaju v posebni brošuri odtisnila in se na str. 11 te brošure potrjuje, da se more »Marijin studenec« prištevati najmočnejšim natronovim studencem, in da presega z ozirom na množino svojih delov, osobito dvojno oglenokislega natrona najbolj sloveče studence te vrste, kakor studenec v Bilinu, Vichy-ju, Ems-u, Selters-u in Rogatcu.

Naročila naj se določijo **Juriju Regoršek,**
Poljčane, Štajersko.

Naročila naj se določijo **Juriju Regorški,**
Poljčane, Štajersko.

Ant. Presker

krojač v Ljubljani

sv. Petra cesta števil. 4
se priporoča preč. duhovščini ter slav.
občinstvu v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške kakor tudi druge obleke
iz trpežnega in solidnega blaga po
nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke
posebno na **haveloke** v največji izbiri po
najnižjih cenah.

Najboljše hrbtnje škropilnice „Vindobona“

za žveplanje zoper Oidium so
in najbolj priporočljive; pripomniti je še pri istih pohvalo,
katero je izreklo kraljevo učiteljske za sadje in
vinorejo v Geisenheimu o. R. ob priliki, ko se je
primerjalo dosedajne škropilnice za žveplanje, „Poy-
sille“, „la Rapide“, „Vulcan“, „Universal“ in —
„Vindobona“:

„Ta aparat (Vindobona od Franc Nechvile,
Dunaj) je močno in trpežno napravljen, dasi
je izvanredno lahek. Istega se zelo lahko goni,
takorekoč skoraj igraje. Deluje pa najbolj
štedljivo.“

Dobi se ga lahko po **FRANC NECHVILE**
Tovarna vinarskega orodja, strojev za kletarstvo in za kovine
Dunaj, V/1, Friesgasse 14.

Samó **1** krona za
3 žrebanja.

Predzadnji mesec!

Še dvakrat zna dobiti vsaka srečka

Glavni dobiček **60.000** kron, **15.000** kron in **12.000** kron

v gotovini z 20% odbitka.

Invalidske zahvalne
srečke po **1** krono

II. žrebanje: 7. julija 1900.

III. žrebanje: 10. novembra 1900.

priporoča **J. C. MAYER** v Ljubljani.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik **Raiffeisnovih** posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

Kmet. društvo v Vipavi

priporoča preč. duhovščini in drugim odjemalcem

zajamčeno pristno vino

iz svoje zaloge in svojih članov pridelke po
zmerno nizkih cenah, in sicer:

1. vrste belo vino po 24 do 25 gld. ali
48—50 K za 100 litrov, loco Postojna;
2. vrste belo vino po 21 do 23 gld. ali
42—46 K za 100 litrov, loco Postojna;
3. vrste belo vino po 19 do 20 gld. ali
38—40 K za 100 litrov, loco Postojna.

V zalogi so tudi **desertna vina**, in sicer:
renski rizling za buteljke po 45 ali 90 K
Hl. ozir. $\frac{7}{8}$ ltr. buteljka po 60 ali 120 K
Vrhpoljec črni po 2 K buteljka in Pikolit
po 2 K 40 vin.

Pošilja se v sodčkih nad 56 litrov.

Na zahtevanje pošljejo se vzorci. — Večjim od-
jemalcem se dovoli primeren rabat.

Kmet. zadruga! Svoji k svojim!

Odlikovan s 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Ph. Mayfarth & dr.

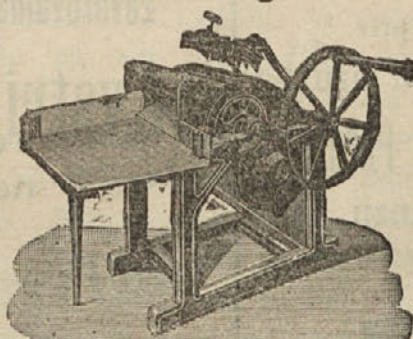
c. kr. edino priv.

tovarna kmetijskih
strojev,
livarna in fužina

na par

DUNAJ

II., Taborstrasse 71

ima v zalogi ročne, na gepelne in na par patentovane
mlatilne stroje, gedeljne, najnovejše čistilnike
za žito, trijerje, rebljače za koruzo.

Samodelujoče patentovane brizgalnice za vni-
čenje njivne gorčice, „Syphonia“; premakljive
parne kotle za napravo živinske krme; stiskal-
nice za seno in slamo, ročne, premakljive ali ne-
premakljive; jeklene pluge, brane za travnike,
za mah, na člene in diagonalne; najboljše stroje
za sejati, „Agricola“; stroje za košnjo detelje,
trave in žita; grablje za seno in za žito.

Patentovane aparate za sušenje sadja, zelenjav
i dr.; stiskalnice za grozdje in sadje; rebljače
za grozdje; stroje za rezanje krme; ročne mline
za žito; stroje za rezanje repe.

Vse se izdeluje po najnovejših napravah.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj.

Zastopniki in prekupci se iščejo.

KDOR ! Koso „HOSPODAR“,
IMA : CORBORUNDUM-brus,
PANT za KOSE,

! ne rabi pri košnji
niti vode niti kla-
diva, kar porabi
mного časa in po-
vzroči mnogo jeze.

Kosa „HOSPODAR“ je najpopolnejša od vseh drugih vrst.

Za vsako koso se garantira in se na zahtevanje premenja. Tisoči priznanj dokažejo in poučijo vsakega neverjetnega, da je kosa „Hospodár“, kar se tiče kvalitete, nedosežna.

→ Svari se pred cenim blagom! ←

CENE (v kronah)	v centimetrih										
	Cena za en kos	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110
		poluširoka	2.12	2.16	2.20	2.26	2.32	2.40	2.52	2.68	2.80
		široka	2.26	2.34	2.42	2.52	2.64	2.76	2.86	3.00	3.16
		zelo široka	2.32	2.40	2.50	2.60	2.70	2.86	3.00	3.16	3.32

Z desetimi kosami se dobi ena brezplačno.

Od pet kosov dalje se priloži toliko corborundum-brusov, kolikor znaša poštnina, tako da se poštnina vrne.

CORBORUNDUM-brus

Je za vsakega velike vrednosti.

Cene: št. I. enozrničast za kose 70 v., št. II. enozrničast za kose 80 v., št. III. enozrničast ali dvoezrničast za kose in za orodje I K. Ako se naroči iz kosov, se dobi eden brezplačno.

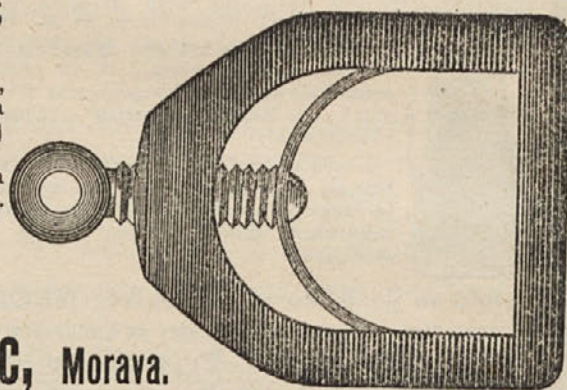
PANT za KOSE

pritrđi koso tako, da se niti ne gane, kar je za kosca jako dobro. Pant je iz kovanega jekla in zatorej večn.

En kos stane 50 v.

Brus ali pant kot „vzorec brez vrednosti“ 10 v. dražji.

Obrtniki in kmetijske zadrúge dobivajo ceneje.

Zasýlatelský závod v Hustopečích u Hranic, Morava.

C. kr. priv.
zavarovalna družba
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji.

Uplačana glavnic
K 6,000.000.—
Premijska in odškod-
ninska reserva
K 2,500.000.—

Zavarovanje poslopj
in vsakovrstnih premičnin
proti požarnim škodam.

C. kr. priv.
zavarovalna družba za življenje
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji.

Uplačana glavnic
K 2,400.000.—
Premijska in odškodninska reserva
K 25,940.000.—
Zavarovalno stanje
K 112,000.000.—
Premijski dohodki
K 4,700.000.—

Zavarovanje na človeško življenje
za slučaj doživetja in smrti, otro-
ških dot in starostnih rent.

„Providentia“
občna zavarovalna družba
na Dunaji.

Ustanovna glavnic
K 5,000.000.—
Uplačana glavnic
K 1,500.000.—

Zavarovanje proti telesnim
nezgodam za slučaj smrti,
stalne invaliditete in začasne
poškodbe. — Jamstveno za-
varovanje za kolesarje, po-
sestnike konj, tovarne in
industrijska podjetja.

Stalne nizke cene premije in točno kulantno odškodovanje.

Generalni zastop teh zavarovalnic v Ljubljani, na Kongresnem trgu št. 17

(v novem uršulinskem poslopju)

JOSIP PROSENC

(v novem uršulinskem poslopju)

Izdajatelj: Gospodarska zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik Ferd. Sajovic, ravnatelj Gospodarske zveze v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.